

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Sect. V. Quibusdam discußis natura piè affectionis ulteriùs declaratur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

SECTIO QUINTA.

Quibusdam discussis natura piæ affectionis ulterius declaratur.

I. Cuiusnam virtutis efferatur pia affectio.

Peculiarem per se constituit virtutem.

Ad quid nonnulli piam affectionem reducant.

II. An pia affectio debeat esse actus usquequaque honestus.

Pia affectio, quamvis quoad intrinsecam sit semper actus honestus, potest extrinsecè vitari.

III. Obicit. Piam hanc affectionem non posse imperari ab actu naturali.

Non apparet quomodo pia affectio possit vitari.

IV. Determinatio per se ad actum supernaturalem debet esse supernatu-

Quæres quartò: Ad quam virtutem pertineat hæc pia affectio, seu voluntas credendi? Respondetur, quamvis ex variarum virtutum motivis elici possit, ut ex motivo obedientiæ, charitatis, &c. videri tamen propriam & peculiarem per se virtutem constituere, cujus motivum sit velle hominem credere ob honestatem, quæ peculiariter relucet in subjiciendo intellectum dictioni & auctoritati divinæ. Hæc autem virtus quamvis involvat generalem rationem obedientiæ actibus omnibus præceptis communem, singularem tamen in se continet honestatem ab aliis distinctam: ita Suarez hic, Disputatione septimâ, sectione secundâ, & tertia parte, quæstione septimâ, articulo tertio; Coninck in præsentî, Disputatione decimâ-tertiâ, dub. 6. Molina in Concordiâ, quæst. 14. art. 13. dub. 8. Valentia verò piam affectionem reducit ad virtutem studiositatis: idem etiam facit Torrez, Salas, & alii: nonnulli eam statuunt sub virtute religionis. Sed verius videtur quod diximus.

Quæres quintò: Utrum hæc pia affectio debeat necessariò esse honesta: hoc est an licet ex natura suâ & intrinsecè hic actus sit bonus & honestus, possit nihilominus ab actu aliquo malo imperari, & hoc modo reddi extrinsecè malus. Negant nonnulli posse piam affectionem vitari, etiam ab extrinsecò, cum sit actus supernaturalis. Dico tamen, quandoquidem ut Tomo præcedente, Disputatione nonagesima secundâ, sectione quartâ ostendi, actus, non externus tantum, sed etiam internus, & supernaturalis vitari possit extrinsecè, per actum malum qui cum imperat; idem in præsentî dico de piâ affectione, eam scilicet quantumvis supernaturalem, posse hoc modo vitari, ut si quis hunc affectum, aut etiam Fidem referat ad vanam gloriam, aut alium finem minus honestum. Quoad prædicata tamen intrinsecè hi actus integri semper manent, & usquequaque honesti.

Dices: Disputatione præcedente, sectione 7. numero 2. & sequentibus, & hac Disputatione, sectione 4. numero sexto asseruisse nos, ideo iudicium practicum de credibilitate mysteriorum Fidei, & piam etiam affectionem debere esse in substantiâ actus supernaturales, quia actus omnis naturalis est improporcionatus & insufficiens ad excitandum actum supernaturalem; cum ergo actus hic malus sit naturalis, non poterit excitare seu imperare piam hanc affectionem, quæ est in substantiâ supernaturalis, & consequenter hæc ab illo non potest vitari. Hanc proinde sententiam tenet Suarez hic, Disputatione sextâ, sect. 7. num. 11. Idem docet Lugo Disputatione decimâ, sectione tertiâ, numero trigésimo octavo, & sequentibus; & alii.

Ad hoc tamen argumentum, quo præcipuè movetur Suarez, Respondeo cum Arriaga hic, Disputatione decimâ-septimâ, sectione 4. n. 41. quando dicitur imperium, seu determinationem ad actum supernaturalem debere esse supernaturalem, eique in entitate proportionatam, sermonem tantum esse de determinatione, per se

& connaturaliter ad actum supernaturalem requisitâ, non de determinatione quæ solum concurret per accidens; nil enim vetat quo minus hæc sit actus in substantiâ naturalis. Ratio verò huius est, nam ante hunc actum imperantem naturalem, & independentem ab eo voluntas habet omnia principia ad piam affectionem eliciendam necessaria: unde sine illo, imò sine omni actu naturali potuisset piam affectionem producere. Sicut ergo sine hoc actu integrum est voluntati supernaturalem credendi volitionem pro libito elicere, ita & eum si libuerit asumere potest, & piam affectionem per illum elicere.

Hinc à fortiori sequitur, posse simul cum piâ affectione bonâ & honestâ, dari volitionem pravam imperantem actum Fidei, ob finem scilicet aliquem non bonum, puta vanam gloriam, quæstum, aut quid simile. In hoc autem casu, actus hic Fidei utrum bonus sit simul & malus, an malus tantum non perinde omnibus est exploratum. P. Arriaga hic, Disputatione decimâ-septimâ, sectione quartâ, numero quadragésimo sexto, affirmat actum illum Fidei fore simul bonum & malum; sicut enim, inquit, à piâ affectione haurit bonitatem moralem, ita ab actu illo pravo desumit malitiam, sicque utramque in se tum boni tum mali rationem complectitur.

Hanc sententiam nunquam probandam existimavi: eam proinde latè impugnavi Tomo præcedente, Disputatione nonagesimâ primâ, sectione quartâ & quintâ. Quoad præsentem, ergo casum de hoc actu Fidei, dico, vel antecedentiam aliquam inter piam affectionem, & actum illum naturalem pravam intercedere, vel non, sed utrumque actum habere se concomitantè: si primum, actus ille qui alterum naturâ præcedit, dat actui Fidei denominationem boni vel mali, quia ille solus influit. Si verò habeant se concomitantè, uterque actus influit, & imperat assensum Fidei; hic tamen assensus non est simul bonus & malus, sed tantum malus, tum quia bonum ex integrâ causâ, malum ex quolibet defectu, tum ob alias causas loco proximè citato fusè declaratas, quæ hic non sunt repetenda.

Quæres sextò: Quamvis de factò pia hæc affectio sit libera, utrum saltem possit Deus necessitare voluntatem ad piam affectionem, & per eam ad assensum Fidei? Respondetur affirmativè: nec enim peculiaris apparet difficultas cur non æquè necessitare possit Deus ad actum piæ affectionis, ac ad alios actus bonos, saltem tollendo deliberationem, ut in subitissimis motibus contingit, in hoc autem casu excitare posset hæc pia affectio ad assensum Fidei, & hic esset necessarius, sicut actus voluntatis, à quo procedit.

Quæres septimò: Utrum immediatè necessitare possit Deus intellectum ad actum Fidei sine ullâ piâ affectione præviâ. Probabilius mihi videtur hoc fieri posse: ita Torrez hic, Disputatione vigésimâ nonâ, sectione quarta, Coninck Disputatione decimâ-tertiâ numero 44. & alii, idque vel per concursum extrinsecum, per quem intellectum cogat ad actum Fidei eliciendum, vel per qualitatem intrinsecam infusam, quæ talis sit efficacia, ut intellectum per se & immediatè determinare queat ad credendum, quemadmodum lumen gloriæ in patriâ deteterminat immediatè ad actum visionis beatificæ producendum, quamvis & visio per concursum etiam extrinsecum

ralis, non qua tantum con. urris per accidit.

Sine actu malo imperante potuisset voluntas elicere piam affectionem.

V.

Simul cum piâ affectione bonâ dari potest volitio mala imperans actum Fidei.

Sine actu illo Fidei bonus, an malus, an utrumque.

VI.

Actus hic Fidei à piâ affectione & actu pravo imperantis, esse absolutè malus.

Bonum ex integrâ causâ, malum ex quolibet defectu.

VII.

Potest Deus necessitare ad piam affectionem, & per eam ad actum Fidei.

VIII.

Necessitare immediatè potest Deus ad assensum Fidei sine ullâ omnino piâ affectione.

extrinsecum produci possit, ut ostendi Tomo præcedente, dum de principiis visionis beatificæ.

IX. Adficiuntur nonnulla ad probandum omnem actum Fidei ex piâ affectione liberâ ortum, esse meritorem.

Assensus, non Fidei sanctorum, sed opinionis potest esse meritorius.

X. Virtus primus actus Fidei disponens peccatorem ad justificationem sui meritorius.

Diximus supra actum omnem Fidei imperatum à piâ affectione supernaturali liberâ esse meritorem, & quidem de actu Fidei hominis in gratiâ existentis nulla est difficultas; est enim de condigno meritorius gratiæ & gloriæ, sicut alii actus boni supernaturales ab homine iusto elicit, de quibus fusè dictum est Tomo præcedente, Disputatione centesimâ vigesima-sexâ. Actus tamen Fidei, cum non sit formaliter liber, sed tantum denominativè à piâ affectione, à qua procedit, sicut rationem liberi, ita & meritorii ab eadem desumit, habetque se hac in parte sicut actio exterior respectu interioris. Imo non assensus tantum Fidei, utpote qui infallibilis semper est summèque certus, est hoc modo meritorius, sed actus etiam opinionis ex piâ affectione supernaturali procedens, rationem meritorii fortitur. Huiusmodi opinionis assensus est ille, quo existimamus Beatissimam Virginem fuisse sine labe peccati originalis conceptam, qui actus, cum pius sit, non est cur esset nequeat meritorius.

Major difficultas est de primo actu Fidei in peccatore, qui justificationem præcedit, sit necne meritorius. Ratio verò dubitandi oritur ex Concilio Tridentino, quod Sess. 6. cap. 8. sic loquitur: *Gratis justificari ideo dicimur, quia nihil eorum, que justificationem præcedunt, sive Fides, sive opera, ipsam justificationis gratiam promeretur, &c.* Hic tamen Concilii locus non negat actui Fidei meritum de congruo, sed solum meritum simpliciter, seu de condigno; illud namque tan-

tummodo meritum hic negat, quod impedit quominus aliquid detur gratis, hoc autem solum præstat meritum de condigno, quod absolute exigit præmium, ad quod obtinendum ponitur: meritum autem de congruo nihil exigit, sed Deus ex quadam congruitate & decentiâ aliquid illius intuitu donat, quod tamen si non donaret, nec huic merito vim, nec merenti injuriam inferret; quod, ut dixi, secus contingit in merito de condigno. Quando autem ager, qui valet mille florenis venditur centum, non censetur in hoc casu ager ille dari gratis, sed pro pretio condigno inadæquato; unde ex solâ multiplicatione finium partium fit pretium agri condignum adæquatum, quod in actu illo Fidei non contingit. Centum ergo illi floreni soluti, vel sunt pretium condignum adæquatum partis illius agri, vel partiale totius.

Quo pacto meritum de condigno differat à merito de congruo.

Quid si ager valet mille, vendatur centum.

Dico itaque actus Fidei supernaturales ab homine necdum justificato elicitos, quamvis non sint meritorii de condigno respectu justificationis, eam tamen mereri de congruo: ita sanctus Augustinus tum alibi, tum Epistolâ 105. ubi sic habet: *Remissio peccatorum non est sine aliquo merito, si Fides illam impetrat.* Libro etiam de Prædestinatione Sanctorum, cap. 1. *Quis, inquit, dicat, eum qui inceptit credere, nihil mereri ab eo, in quem cepit credere?* Hanc etiam doctrinam aperte tradit S. Prosper libro primo de vocatione Gentium, capite vigesimo-sexto & alibi. Quare non rectè Valentia Disputatione octavâ, questionè sextâ, puncto quarto, cum aliis quibusdam affirmat, nec Fidem, nec ullum omnino actum in peccatore mereri justificationem de congruo.

XI. Actus Fidei ab homine peccatore elicit merentur de congruo gratiam justificationis.

Malè aliqui negant dari meritum de congruo respectu justificationis.

